



# JAARVERSLAG 2023

Cultuur  
Historisch  
Centrum  
Oldambt



## Cultuurhistorisch Centrum Oldambt

---

Email: [info@chcoldambt.nl](mailto:info@chcoldambt.nl)

Website: [www.chcoldambt.nl](http://www.chcoldambt.nl)

# INHOUDSOPGAVE

Inleiding: het verhaal van het Oldambt.....	3
Directie: Vooruit- en terugkijken.....	4
Kerngetallen.....	5
Huisvesting.....	6
D'Olle Witte.....	7
Onze collectie.....	8
Activiteiten.....	11
Samenwerkingen.....	15
Financieel overzicht.....	17
Tot slot.....	18
De organisatie.....	19

# INLEIDING: HET VERHAAL VAN HET OLDAMBT

Het Cultuurhistorisch Centrum Oldambt (CHCO) beheert het verhaal van het Oldambt. Dit doen we samen met en in aanvulling op de andere historische verenigingen en stichtingen in de regio.

De rijke geschiedenis van Oldambt ligt keurig opgeslagen achter gesloten deuren. Het betreft een schat aan informatie over de wortels van de regio en haar inwoners. Ons hoofddoel is dat iedereen – inwoner, nieuwkomer en toerist – door die gesloten deuren naar binnen kan.

Onze collectie bestaat uit een (historische) bibliotheek, een (foto)archief, maatschappelijke archieven en verhalen. Deze verhalen komen vanuit het publiek, ontstaan naar aanleiding van een erfgoedproject of worden opgetekend uit eigen initiatief van het CHCO. We ontsluiten deze verhalen door middel van tentoonstellingen, publicaties en andere erfgoedtrajecten. Een groot deel van die verhalen zijn momenteel te zien en te beleven op onze website ([www.chcoldambt.nl](http://www.chcoldambt.nl)). Daarnaast zorgen we er ieder jaar voor dat bijzondere gebouwen in de regio hun deuren openstellen voor een groot publiek tijdens de Open Monumentendag.

We zijn bovendien het oog en oor van de collega cultuurhistorische partners in de regio en we maken ons hard voor meer aandacht en zorg voor het culturele erfgoed van het Oldambt.

*Samen met jou zijn wij de toekomst van het Oldambtster verleden*



Foto: Jur Kuipers

## DIRECTIE: VOORUIT- EN TERUGKIJKEN

In 2023 is er hard gewerkt aan nieuwe initiatieven, stabiliteit en het aanhaken bij evenementen die in onze gemeente plaatsvonden. Dit gebeurde onder leiding van de nieuwe waarnemend directeur, Marianne Ootjers.

Er een start gemaakt met het maken van nieuw beleid en het inventariseren van de collectie. Ook is er initiatief genomen voor een tentoonstelling rondom de gevelsteen van Anno Smith, waarop de Viertorenkerk staat afgebeeld. Er zijn bovendien samenwerkingen bewerkstelligd met de regionale onderwijsinstellingen Campus Winschoten en Rijksuniversiteit Groningen.

Actieve werving van vrijwilligers staat altijd hoog op onze agenda. Dit jaar hebben we twee nieuwe vrijwilligers mogen verwelkomen om het team te ondersteunen. Daarnaast is ook afscheid genomen van vrijwilligers die een betaalde baan hebben geaccepteerd. Dat betekent dat de bestaande vrijwilligers een beetje harder moeten werken. En dat doen ze graag! Toch is het belangrijk dat we ons team versterken zodat we vooruitgang kunnen blijven boeken en in kunnen zetten op een duurzame toekomst. Professionele aansturing blijft daarbij noodzakelijk: inhoudelijk, conserveringstechnisch, organisatorisch, fondsenwervend en samenwerkend. Het huidige budget hiervoor is helaas te krap.

Het CHCO heeft na een te korte tijd weer afscheid moeten nemen van Marianne Ootjers, waardoor er een pas op de plaats gemaakt moest worden met betrekking tot een deel van de geplande en ingezette activiteiten. Het bestuur heeft Huguette Estourgie, museumadviseur van de Coöperatie Sterke Musea Groningen, gevraagd tijdelijk de draad op te pakken en er is tegelijkertijd actie ondernomen om een nieuwe waarnemend directeur te werven. Ydwer Hoekstra zal in 2024 starten in deze functie. Het CHCO gaat met veel vertrouwen de toekomst in!

**Huguette Estourgie, interim-directeur**

## KERNGETALLEN

Omschrijving	Aantal
Website bezoeken	62.613
Nieuwsbrief abonnees	234
Beantwoorde onderzoeksvragen	21
Bibliotheek aantal publicaties	1.922
Beeldbank aantal foto's	7.329
Bestellingen beeldbank	23
Open Monumentendag: aantal bezoekers	3.100
D'Olle Witte: aantal bezoekers	205
Bespeling d'Olle Witte	28
Versteken carillon	3

# HUISVESTING

We zijn momenteel gehuisvest in het oude postkantoor, later gemeentehuis, van Scheemda. We zijn de gemeente Oldambt dankbaar dat we gebruik mogen maken van deze locatie, maar het pand brengt een aantal uitdagingen met zich mee. De temperatuurswisselingen zijn groot, de luchtvochtigheid is hoog en we hebben moeite ongedierte te weren – een reëel gevaar voor onze collecties. Daarnaast ontbreekt het ons hier aan een geschikte ruimte om onze collectie toegankelijk te maken voor ons publiek en zijn we als organisatie slecht zichtbaar.

We doen er echter alles aan om de schade te beperken. Zo werd er eerder een deel van onze collectie ondergebracht in het gemeentearchief en hebben we in 2023 een aantal kostbare stukken aan de Groninger Archieven overgedragen.

## D'OLLE WITTE

Het CHCO voert samen met de stadsgidsen en de stadbeiaardier de coördinatie voor de openstelling van de toren en bespeling van het carillon van d'Olle Witte in Winschoten. De bespeling van het carillon is noodzakelijk voor het onderhoud. Op dit moment gebeurt dat eens in de twee weken, tegen een te lage bezoldiging. Het versteken vindt drie keer per jaar plaats, eveneens tegen een te lage bezoldiging. Voor een goed onderhoud van het carillon is wekelijkse bespeling nodig. Het is daarnaast wenselijk om vier keer per jaar te versteken om zo de omwonenden regelmatig van een nieuwe melodie te laten genieten.

In 2023 is het carillon 28 keer bespeeld en drie keer verstoken.



# ONZE COLLECTIE

Onze collectie bestaan uit bijna 2000 (historische) boeken, meer dan 7000 foto's, een verzameling maatschappelijke archieven en een aantal objecten. Bovendien is er een gevelsteen van Anno Smith bij het CHCO terechtgekomen waarop de Viertorenkerk staat afgebeeld. Deze ligt momenteel bij een agrarisch bedrijf in Midwolda.



## OVERDRACHT ARCHIEFSTUKKEN

Zoals op de voorgaande pagina benoemd staat, zijn we momenteel niet in staat onze collectie optimaal te conserveren. In 2023 zijn we daarom een samenwerking aangegaan met de Groninger Archieven om een aantal collectiestukken bij hen onder te brengen. Op 3 mei 2023 is een deel van de boekencollectie van het CHCO overgedragen aan de Groninger Archieven. Het ging om een aantal zeer zeldzame boeken (zo zeldzaam dat de Groninger Archieven zelf nog niet over exemplaren van deze boeken beschikte). Uiteraard zijn de boeken met pijn in het hart overgedragen, maar om ze zo goed mogelijk te kunnen bewaren voor de toekomstige generaties was dit een goede keuze.





## GLASNEGATIEVEN VAN OUD-BURGEMEESTER BRAAK

Eisso Gerhardus Braak was tussen 1905 en 1932 achtereenvolgens burgemeester in Finsterwolde, Nieuweschans en Scheemda (1905-1932) en Beerta. In de collectie van het CHCO bevinden zich een aantal glasnegatieven, die we van de erfgenamen van de oud-burgemeester hebben ontvangen. In 2023 zouden de glasnegatieven worden gescand om deze vervolgens op onze sociale media te plaatsen met als doel ons publiek in te schakelen bij het vinden van de locaties waarop ze gemaakt zijn.

De glasnegatieven zijn afgelopen jaar gescand en gepubliceerd op onze beeldbank. Vanwege het vertrek van de waarnemend directeur is er nog geen *social media* campagne opgezet rondom de beelden. Wel staat de oproep om mee te kijken op onze website, vergezeld door een selectie foto's waarvan de locatie ons niet bekend is.



## **DEPOT**

Een deel van onze collectie was voorheen ondergebracht in de PABO-gymzaal in Winschoten en een ander deel in de kelder van het oude gemeentehuis te Scheemda. De inhoud van deze collectie is het afgelopen jaar geïnventariseerd en in kaart gebracht. Inmiddels is de collectie vanuit de gymzaal overgebracht naar een opslagruimte van de gemeente in Winschoten, op het adres Garst 1.

## ACTIVITEITEN

Wegens vertrek van de waarnemend directeur zijn een aantal activiteiten niet doorgedaan. Het gaat daarbij voornamelijk om lezingen. Ook het *oral history* project “De verhalen van vrouger” is om dezelfde reden uitgesteld, gezien daar aanvullende fondsenwerving voor nodig was. De communistische fietsroute die gepland stond, is samengesteld, maar heeft nog geen vervolg gekregen.

## ONDERZOEK

Ondanks dat we een aantal activiteiten hebben moeten pauzeren, hebben we onze functie als vraagbaak en onderzoeksinstelling kunnen blijven uitoefenen. We beantwoordden in 2023 maar liefst 21 onderzoeksvragen op het gebied van onder andere genealogie, cultuurhistorie en toponymie. We publiceerden hierover op onze website en in onze nieuwsbrief. Dit leverde tevens een aantal nieuwe ideeën op voor toekomstige projecten.

## COMMUNICATIE

Er is afgelopen jaar en goede start gemaakt met de professionalisering van onze communicatiestrategieën. In samenwerking met de Rijksuniversiteit Groningen is er een communicatieadvies tot stand gekomen, van waaruit verder gewerkt kan worden in de toekomst. Op die manier kunnen we ons bereik en onze zichtbaarheid vergroten.

## EEN VLEUG JUGENDSTIL IN OOST-GRONINGEN

In samenwerking met het Veenkoloniaal Museum in Veendam werkte het CHCO aan een project rondom de Jugendstil-stroming. Deze stijl draaide om nieuwe technieken en inspiratie uit de natuur. Ook in het Oldambt is deze bouwstijl te vinden.

Het CHCO werkte mee aan de tentoonstelling "Een vleug Jugendstil in Oost-Groningen." Hiervoor deden we onderzoek naar Jugendstil in panden in het Oldambt. Vanaf 11 december 2022 tot en met 27 augustus 2023 was de tentoonstelling te zien in het Veenkoloniaal Museum in Veendam.

In het kader van deze tentoonstelling zou in Scheemda een expositie komen over de modetekeningen van Geertje Toren-Wiersema. Deze is niet doorgegaan, omdat directeur Inge Dekker afwezig was wegens langdurige ziekte.



## OPEN MONUMENTENDAG

Ook in 2023 werd de Open Monumentendag druk bezocht. Met 21 torens, kerken, molens, boerderijen en andere monumenten was het aanbod erg veelzijdig. Dit werd door meer dan 3.000 bezoekers erg gewaardeerd.



## DAG VAN HET PARK

Op zondag 28 mei 2023 vond de Dag van het Park plaats in het Stadspark te Winschoten. Verenigingen uit het Oldambt krijgen op deze dag de kans zich te presenteren aan een grote groep bezoekers van alle leeftijden. Het CHCO was ook aanwezig en heeft met enthousiasme en trots tussen de vele verenigingen het regionale erfgoed vertegenwoordigd. We toonden onder andere historisch beeldmateriaal uit onze collectie, wat veel aandacht trok van de bezoekers.



# SAMENWERKINGEN

Doordat het CHCO in 2023 niet beschikte over een doorlopend aanwezig directie, zijn nog niet alle gewenste samenwerkingen van de grond gekomen. Toch zijn er een aantal zeer waardevolle samenwerkingen opgestart, verstevigd en onderhouden.

## ***Groninger Landschap***

Er een samenwerking opgestart met het Groninger Landschap. Samen met de vrijwilligers van de Ennemaborg is er een begin gemaakt met een tentoonstellingsplan rondom de Viertorenkerk die in Midwolda heeft gestaan. De kerk heeft een hoge symbolische waarde voor de bewoners van Midwolda en eveneens voor inwoners van het Oldambt in zijn geheel.

## ***Groninger Archieven***

Er is met de Groninger Archieven samengewerkt op het gebied van collectie. Een aantal kwetsbare collectiestukken zijn in mei 2023 aan hen overgedragen.

## ***Erfgoedpartners***

Het CHCO is aangesloten bij Erfgoedpartners. Hiermee verbinden wij ons met de provinciebrede erfgoedsector en kunnen we onze positie verstevigen. We blijven op de hoogte van ontwikkelingen op het gebied van erfgoed in de provincie, breiden ons netwerk uit en vergroten onze kennis en kunde.

## ***Cultuurplatform Oldambt***

Het Cultuurplatform Oldambt zet zich in om culturele organisaties met elkaar te verbinden en daarmee samen sterker te worden. Dit is een waardevol initiatief dat het CHCO onderschrijft en aan deelneemt.

## ***Rijksuniversiteit Groningen***

Een vijftal studenten Media Studies van de Rijksuniversiteit een communicatieadvies geschreven voor het CHCO. Ze hebben ons geadviseerd over hoe wij onze mediakanalen het beste kunnen inzetten om nieuwe en jongere doelgroepen te bereiken. Dit deden ze vanuit het vak Social Lab, waarbij er samengewerkt wordt tussen studenten en organisaties uit het werkveld. We ontvingen van hen advies over onze huidige strategieën, maar ze wezen ons ook op nieuwe mogelijkheden en onbenutte kansen.

## ***Museum aan de A en Campus Winschoten***

Studenten van Campus Winschoten hebben voor ons een informatiebord ontworpen. Dit gebeurde in het kader van het project Vraauwlu, dat vanuit Museum aan de A werd georganiseerd. Vijf vrouwelijke studenten Mediavormgeving hielden zich bezig met dit project en richtten zich op een aantal vrouwen uit de Oldambtster geschiedenis.



# FINANCIËEL OVERZICHT

Exploitatie CHC	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Beheer CHC o.a rente	€ 312,23	€ 73,00	€ 956,13	€ 3.196,52	€ 1.967,93	€ 3.757,14
NOW	€ 19.483,11	€ 3.676,00	€ 2.547,00			€ 2.679,00
Donaties CHC	€ 31,10	€ 220,00	€ 698,00			€ -
Personeel	€ 334,00	€ 13.268,72	€ 14.954,33	€ 21.845,30	€ 20.675,93	€ 32.147,91
Projectgelden						
<b>Subsidies</b>						
Subsidie gemeente niet project-gerelate	€ 28.429,00	€ 24.000,00	€ 24.331,00			
Subsidie Open Monumentendag		€ 2.000,00	€ 2.500,00			
Subsidie project Ambonezenbosje		€ 2.400,00				
Scholten fonds			€ 5.000,00			
Bernhard cultuurfonds			€ 2.200,00			
<b>Carillon subsidie</b>	<b>€ 7.101,90</b>	<b>€ 6.600,00</b>	<b>€ 6.600,00</b>			
<b>Carillon donaties/kosten</b>		<b>€ 570,00</b>	<b>€ 300,00</b>	<b>€ 5.424,36</b>	<b>€ 6.818,42</b>	<b>€ 6.394,54</b>
Activiteiten	€ 2.095,00	€ 60,00		€ 1.973,92	€ 5.442,25	€ 4.418,36
Verkoop.	€ 886,21	€ 312,75	€ 5.635,93	€ 10.837,97	€ 616,60	€ 11,25
Vrieslandt				€ -		€ -
Vrouwentoonstelling 4 en 5 mei						
Verhuizing						
Derk Sibolt Hovinga	€ 19,00				€ -	
Johannieters				€ 300,00	€ -	€ -
Voorziening verhuizing				€ 1.500,00	€ 1.500,00	€ 1.500,00
Voorziening NOW/vrijval				€ 5.000,00	€ 5.000,00	
Voorziening UWV						€ 10.000,00
<b>Verlies / Winst</b>				<b>€ 8.821,48</b>	<b>€ 11.221,34</b>	<b>€ 4.801,69</b>
<b>Totaaltelling</b>	<b>€ 58.899,55</b>	<b>€ 53.242,47</b>	<b>€ 65.722,39</b>	<b>€ 58.899,55</b>	<b>€ 53.242,47</b>	<b>€ 65.722,39</b>

Balans CHC							
Debet	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	Credit	31-12-2021	31-12-2022	21-12-2023
Banksaldo	€ 81.277,15	€ 98.980,61	€ 115.166,40	Eigen vermogen	€ 27.960,52	€ 48.982,00	€ 60.203,34
Kassaldo				Toevoeging winst	€ 8.821,48	€ 11.221,34	€ 4.801,69
Leningen / ug				Voorziening verhuizing	€ 3.000,00	€ 4.500,00	€ 6.000,00
Rente	€ -			Reserve Carillon	€ 13.287,92	€ 20.389,82	€ 20.741,40
<b>Vorderingen</b>			€ 1.500,00	toe/afname carillon	€ 7.101,90	€ 351,58	€ 505,46
Debiteuren carillon				Crediteuren	€ 2.200,00		
Scholten Kamminga fonds inz Ambonezenbosje	€ 5.000,00			Voorziening OHW/UWV	€ 35.605,56	€ 35.605,56	€ 45.605,56
Kunstraad Groningen inz Ambonezenbosje	€ 5.000,00			Voorziening NOW	€ 5.000,00	€ 10.000,00	
Pr Bernhard-Cult. Fonds inz digit Museum	€ 2.200,00			Overlopende passiva	€ 3.689,59	€ 871,71	€ 55,81
	<b>€ 81.277,15</b>	<b>€ 111.180,61</b>	<b>€ 116.666,40</b>		<b>€ 81.277,15</b>	<b>€ 111.180,61</b>	<b>€ 116.666,40</b>

Voorziening OHW/Uwv = extra loonkosten etc. ivm vervanging

## TOT SLOT

Het CHC Oldambt is voor veel instellingen een professioneel luisterend oor en geeft een deskundig, voor hen waardevol advies terug. Tegelijkertijd brengt zij de mensen samen, zoals met Open Monumentendag, waarbij erfgoedinstellingen elkaar beter leren kennen, samen kunnen optrekken en ideeën en zorgen kunnen ventileren.

Een organisatie die draait op vrijwilligers is mooi maar tegelijkertijd ook lastig. Vrijwilligers hebben veel sturing en aandacht nodig, omdat zij nu eenmaal (meestal) niet uit het vak komen. Ook bij het CHC Oldambt is dit het geval, de vrijwilligers varen op de kennis van de directeur. Wanneer de leiding wegvalt stort de organisatie in. In de toekomst dient er dan ook meer geïnvesteerd te worden in een professionele kracht.

# DE ORGANISATIE

## Bestuur:

Geert Nuus, voorzitter

Hein Hilarides, penningmeester

Jan Groenbroek

## Directie (0.4 fte):

Marianne Ootjers, interim-directeur (tot september 2023)

Huguette Estourgie, ondersteuner (september 2023)

Huguette Estourgie, interim-directeur (oktober-december 2023)

## Vrijwilligers:

Joke Schoenmaker, onderzoek, genealogie en bibliotheek

Richard de Bruijn, archief

Peter Mons, communicatie en projecten

Kees de Warle, projecten

Fokko Kuiper, beeldbank

Jan Dik, projecten

## Historisch adviseur:

Otto Knottnerus